

בס"ד

עיר התורה שקרובה אליך

לשכת הרבנות אלעד

בראשות המרא דאתרא הגאון ר' מרדכי מלכאשליט"א

בד"צ אלעד * בתי הוראה * שרותי דת * רישום נישואין

נשיא וראש מוסדות "אור המלך" - אלעד

רשת מעונות יום, רשת גני ילדים, ת"ת "דרך המלך", ת"ת "פרי תואר", ישיבה קטנה "אורחות יהודה"

רשת כוללים "לקח טוב", מרכז שיקומי "אור המלך", קופת "מפעל החסד" אלעד

The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

המלך

פרשת בהר

תורת

צדקה היא קרש הצלה

ויקרא פרק כה (לה) וְכִי יָמוּךְ אֶזְוִיךָ וּמָטָה יָדוֹ לְפָנֶיךָ וְהִזְוִיִּקְתָּ בּוֹ לְרֵר וְתוֹשָׁב וְזוּי לְפָנֶיךָ:
שאלות:

א) ויש לדקדק בלשון הפסוק מדוע נאמר עמך?
ב) ועוד קשה מהו לשון והחזקת בו, היה מן הראוי לומר ועזרת לו או עזוב תעזוב לו וכדומה אך לשון החזקה מדוע?

ג) עוד יש לשאול שמבואר במד"ר על הפסוק הזה היינו דכתיב אשרי משכיל אל דל ביום רעה ימלטהו ה', וצ"ב מה כונת בעל המדרש ללמדנו בזה?

ד) עוד יש להקשות גם בלשון הפסוק של דוד המלך מדוע אמר "אשרי משכיל" מה ענין השכלה בזה והיה ראוי לומר אשרי העוזר לדל?

ה) ועוד קשה מדוע אמר "אל דל" ויותר ראוי לומר בקיצור לדל?
דברי רש"י וביאורו:

והנה ברש"י הביא מדרש חז"ל בכדי לבאר הלשון והחזקת בו שהכונה למשל דבר ההולך ליפול מעל החמור אם יעזור קודם שיפול מעל החמור יהיה קל להחזירו אבל אחרי שיפול יהיה קשה להגביהו לגמרי, ולכן אומרת התורה בשעה שאתה רואה שהולך להתמוטט מיד תחזיק בו שלא יפול לגמרי, ולפי"ז מובן מהו לשון אל דל ולא לדל וגם לשון משכיל, ללמדנו שהעשיר צריך להשכיל ולהתבונן לפני שיהיה כבר דל ורק כאשר הולך לקראת דלות יעזרנו ולכן אל דל שעדיין אינו דל אלא הולך להיות דל ולא לדל שכבר נעשה דל, וזאת כונת המדרש בהבאת פסוק הנ"ל על הפרשה.

ביאור נוסף בהקדם דברי הזוהר:

אולם נלע"ד עוד לבאר בדרך אחרת בהקדם דברי הזוהר בפ' השבוע אשר מסופר על רבי יוסי ורבי חייא שהיו הולכים בדרך ופגשו שני אנשים מהלכים לפניהם ובאמצע הדרך פגש אותם אדם שלישי וביקש מהם היות ונאבד לו הדרך נבצר ממנו אוכל ושתיה כמה ימים לכן אולי יוכלו לתת לו אוכל ושתיה אחד מהם הסכים אך חבירו טען לו דהיות והם נמצאים בדרך אם יתן לו אוכל הרי לא ישאר לו, ואח"כ הוא לא יהיה מוכן לתת לו משלו כיון שאין לו. אך אותו חבר העלים עין מדבריו ונתן אוכל לאותו אדם אף גם זאת לאחר שגמר לאכול אסוף כל הנשאר ונתן לו שישאר לו צידה לדרך, וחבירו כעס עליו על השטות אשר הוא עושה שאינו משאיר לעצמו דבר, לאחר מכן התבוננו רבי יוסי ורבי חייא בכל הנעשה ושאל רבי חייא לר"י מדוע הקב"ה לא זמן לידנו החסד הזה?

והשיב לו ר"י דע לך שאם הקב"ה זימן המצוה לאותו אדם הוא מפני שצריך לקרא לו איזה נס ותחכה ותראה, בהמשך הדרך ראו שאותו אדם התעייף מפאת חולשה היות ולא אכל ורצה לנוח אך חבירו אמר לו כבר הזהרתיך שלא תתן כל האוכל כעת אני לא יכול לתת לך כלום וגם לא אחכה לך אלא אני ממשיך בדרך וכן היה אולם אותו אדם היות ונחלש שכב לנוח תחת עץ. אמר ר' חייא לר"י אולי נתן לו אוכל לחזקו, השיבו ר"י שאסור לו לתת לו כרגע אוכל בכדי שיעמוד בניסיון ולא יאבד לו זכות המצוה בכדי להגן עליו, וישבו ר"י ור"ח ועכבו אחריו מה יהיה, והנה לאחר ששכב באה איזו אפעה גדולה והרימה חצי גופא ממולו של השוכב ולאחר זמן ירד מהעץ נחש צפע גדול אשר רצה לנשוך אל השוכב אך האפעה מיד קפצה עליו

רח' שמאי 13, אלעד • טל: 03-9096601 • פקס: 03-9337941

tel: 972-3-90966001 • fax: 972-39337941 • 13 shamai st' elad 40800

www.orhamelech.org rabi.m.malka@orhamelech.org

לשכת הרבנות אלעד

בראשות המרא דאתרא הגאון ר' מרדכי מלכאשליט"א

בד"צ אלעד * בתי הוראה * שרותי דת * רישום נישואין

נשיא וראש מוסדות "אור המלך" – אלעד

רשת מעונות יום, רשת גני ילדים, ת"ת "דרך המלך", ת"ת "פרי תואר", ישיבה קטנה "אורחות יהודה"

רשת כוללים "לקח טוב", מרכז שיקומי "אור המלך", קופת "מפעל החסד" אלעד

The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

והרגתו ולאחר מכן הסתובבה והלכה, אמר ר"י לר"ח הנך רואה שכל המצוה הזו נדמנה לו בכדי להצילו ממות, ואח"כ הלכו אליו וסיפרו הנס שקרא לו ונתנו לו לאכול. ממעשה הנ"ל מתבאר מחלוקת בין ר' חייא לר' יוסי במצות צדקה, ר' חייא חושב שבמצות צדקה כל הקודם זוכה ולכן תמה מדוע הוא לא זכה לעשות החסד, וכן חשב לתת לו אוכל לחזקו כיון שהתייחס למצות צדקה כיתר המצוות, אולם ר"י הסביר לר"ח דמצות צדקה שונה מיתר המצוות והקב"ה מזמין המצוה לאדם אשר זקוק להצלה ולביטול גזירה, וכמו כן אין לאבד ממנו זכות זו אשר מטרתה להגן עליו ולהצילו. ועפי"ז נוכל לבאר הכל יפה שהתורה מלמדת אותנו יסוד הנ"ל שבעצם כאשר אדם נותן צדקה ידע שהמטרה להציל עצמו ולא לעזור לעני והקב"ה זימן לו מצוה זו בכדי להצילו והקדים תרופה למכה ונמצא דבעצם נתינת הצדקה הוא קרש הצלה לעצמו ודומה לאדם שהולך לנפול או לטבוע שמחפש קרש הצלה להחזיק בו, ולכן אומרת התורה כי ימוך אחיך ומטה ידו עמך היינו שגם אתה במצב של התמוטטות, וא"כ יכול האדם לתרץ שאין לו כעת אפשרות לעזור לו כי מצבו קשה, אומרת התורה אדרבא כדי להנצל ממצבו הקשה הקב"ה מזמין לו עני שיוכל העשיר להחזיק בו ולהנצל מאותו מצב. ובזה מובן המדרש והפסוק התהלים אשרי משכיל, כי האדם חושב שהוא עוזר לעני ולכן תמיד מתרץ שקשה לו וכהנה תירוצים לרוב, אך המשכיל ומתבונן שאם הקב"ה זימן לו עני אינו אלא לטובתו בכדי להקדים תרופה למכה, ולכן כתוב אל דל לרמז שהאל היינו הקב"ה הביא הדל אליו ולא סתם במקרה הגיע אליו, כיון שעיקר המטרה שע"ז הקב"ה ימלטהו ביום רעה.

בידידות ואהבה
ובברכת שבת שלום ומבורך
מרדכי מלכא